

NÄYTELMÄKIRJASTO N° 19

TAISTELU JA VOITTO

HUVINÄYTELMÄ YHDESSÄ

NÄYTÖKSESSÄ

KIRJOITTANUT

BARRIÈRE

MUKAILLEN SUOMENNETTU

KUSTANTAJA

YRJÖ WEILIN

TAISTELU JA VOITTO

HUVINÄYTELMÄ YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ

FRANTZ

KIRJOITTANUT

BERTHA DE BEAUMONT

JULIA, hänen BARRIÈRE

PÄLVELIJA

MUKAILLEN SUOMENNETTU

HELSINKI

KUSTANTAJA OY YRJÖ WEILIN

YRJÖ WEILIN, HELSINKI

TAISETELU JA VOITTO

HUVINÄYTELMÄ YHDESSÄ NÄYTÖKSESSÄ

KIRJOTTANUT

BARRIERE

MUKAILLEN SUOMENNETTU

HELSINKI

OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

YRJO WEILIN HELSINKI

1905

Ensimmäinen näytös.

Huone taulu- Etualalla ensimmäillä
pöytä, oikealla hyllyt, jolla korutavaroiden seassa maljakko
rikkamoinen. Vasemmalla pöytä. Sen yläpuolella miehen-
tilin tuoli.

HENKILÖT:

FRANTZ.

BERTHA DE BEAUMONT.

JULIA, hänen kamaripalvelijansa.

PALVELIJA.

JULIA

(Syttyä kyttilästä pöydällä)

Panenko kenties rouvan rannerenkain kiinni?

BERTHA

(Keskellä säyttämöä)

Ei, et tärjitsä . . . panen sen itse.

JULIA

Vai niin. *(Jatkaa askareitansa)*

BERTHA

Julia!

Ensimmäinen näytös.

Huone tausta- ja sivuovineen. Etualalla vasemmalla pöytä, oikealla hyllyke, jolla korutavaroiden seassa maljakko rihkamoinen. Vasemmalla piano. Sen yläpuolella mieshenkilön kuva.

Ensimmäinen kohtaus.

JULIA, BERTHA

JULIA

(Sytyttää kynttilöitä pöydällä)

Panenko kenties rouvan rannerenkaan kiinni?

BERTHA

(Keskellä näyttämöä)

Ei, et tarvitse . . . panen sen itse.

JULIA

Vai niin. *(Jatkaa askareitaan).*

BERTHA

Julia!

JULIA

Armollinen rouva?

BERTTA

Paljonko kello on?

JULIA

Oh, miten milloinkin. Täällä se on kahdeksan, mutta sänkykamarin kello on puoli yhdeksän.

BERTTA

Julia!

JULIA

Armollinen rouva?

BERTTA

Minkälainen ilma on?

JULIA

Eteisen ilmapuntari näyttää kaunista, mutta ulkona sataa.

BERTTA

Julia!

JULIA

Armollinen rouva?

BERTTA

Kauanko aikaa olen ollut leskenä?

JULIA

(Läheten Berttaa)

Minun muistini mukaan puolitoista vuotta, rouvan
kaipauksen mukaan ehkä puoli vuosisataa.

BERTTA

(Mennen hyllykkeen luo)

Hupsu!

JULIA

(Katsellen piirroksia alpumissa)

Oh, Jumala sen tietköön!

(Äänettömyys)

BERTTA

Julia! Mitä pidät holhoojastani, herra de Ner-
villestä?

JULIA

Armollisen rouvan sulhasesta, tarkoittanette?

BERTTA

(Vilkaasti)

Holhoojastani, tarkoitan . . . herra de Nervillestä?

JULIA

Hänellä on liian suuria kauluksia ja liian pienet
viikset. Hän ei näytä vähääkään taiteelliselta.

BERTTA

Niin : . . on totta . . . sinähän pidät taiteili-
joista, sinä.

JULIA

Kyllä, armollinen rouva . . . siksi, että he ovat niin mukavia . . . eivätkä vähääkään ylpeitä.

BERTTA

(Istuutuen)

Mutta heiltä puuttuu samalla kokonaan hieno käytös.

JULIA

Sitä en voi sanoa . . . olen palvellut maalareja, veistäjiä, soittajia, ja kaikki olivat he kohteliaita minulle, viihdyin hyvin kaikkien luona . . . kärsin nälkää . . . mutta viihdyin sittenkin . . . ja olen varma, että rouva olisi yhtä onnet . . . *(Oikaisten)* yhtä onnellinen, tahdoin sanoa, kuin minäkin olen ollut.

BERTTA

(Nauraen)

Tiedän, että olet lyönyt vetoa, etten minä tule herra de Nervillen puolisoksi.

JULIA

Suokaa minun voittaa, armollinen rouva, ja menkää taiteilijalle.

BERTTA

(Harmistuneena)

Julia!

JULIA

Vain yhdelle ainoalle!

BERTTA

Lopeta lorusi . . . Jos puhua tahdot, niin puhu herra de Nervillestä.

JULIA

Puhua, kyllä . . . sitä minä kyllä tahdon. (*Mie-tittyään mitä sanoisi*) Onko totta, armollinen rouva, että herra de Nerville nukkuu hansikkaat kädessä?

BERTTA

Miten hassuja kysymyksiä sinä voitkaan tehdä.

JULIA

Hänen palvelijansa kertoi sen minulle . . . Eikö se ole rouvastakin hullunkurista? Minä puolestani en pitäisi siitä.

BERTTA

Vaikene! . . . Mihin aikaan aikoi herra Nerville tulla hakemaan minua soittajaisiin?

JULIA

Kello 9 . . . Tiedättekö, armollinen rouva, minä panen pääni pantiksi, että olette taiteellisempi kuin luulettekaan.

BERTTA

Lavertelija!

JULIA

Todisteena siitä on, että yhä vieläkin muistelette noita kolmea kuukautta, jotka vietitte vuoristossa viisi vuotta sitten, ennen naimisiin menoanne.

BERTTA

(Nousee ja menee etualalle)

Niin, se on totta . . . minä kaipaen vuoristoa.

JULIA

Se tahtoo sanoa, rauhaa, yksinäisyyttä.

BERTTA

Ja jotain muutakin.

JULIA

Mitä sitten, armollinen rouva?

BERTTA

Pelastajaani.

JULIA

Kuinka?

BERTTA

Vuoristolaista paimenpoikaa, jolla oli niin kaunis ääni.

JULIA

Oh, Jumala varjelkoon . . . Siitä en ole tiennyt mitään!

BERTTA

Eräänä iltana palatessani kotiin kansanjuhlista, joissa olin ollut paikkakunnan puvussa, satuin eksymään vuoripolulla . . . Alkoi pimetä, minua pelotti

ja kuta enemmän yö läheni, sitä suuremmaksi kasvoi hätäni . . . Samoiltuani pari tuntia sinne ja tänne oikeaa tietä löytämättä, saamatta epätoivoisiin huutoihini muuta vastausta kuin oman ääneni kajun, kajahti korvissani äkkiä nuoren paimenen pehmonen laulu ja hänestä sain minä oppaan . . . Milloinkaan en unohda köyhän paimenen laulua: (*Laulaa*)

Oi, tyttösein, mun tyttösein,
mun kallis tyttösein!
Jos et ois mulle hymyillyt,
en itkisi mä nyt!

JULIA

Oi, miten sievä!

BERTTA

(jatkaen)

Oi, Luoja suo mun tyttösein
jo mulle omaksein!
Oi, luonaan suo mun olla ain,
sen kalliin armahain.

JULIA

Hyvä isä, miten soma laulu!

BERTTA

Siinä oli ainakin parikymmentä samantapaista säettä . . . Hän lauloi, ja minä seurasin ääntä . . . Näin nuorta paimenta sittemmin parina kuuvaloyönä ollessani pikkumajassa, jonne hän minut sijoitti . . . ja siellä nukuin minä hänen laulunsa tuudittamana, joka kertoi jostakin nuoresta tytöstä, armaasta arvatavasti.

JULIA

Ahaa, teillä oli kilpakosija?

BERTTA

Kilpakosija! . . . Minäkö olisin lempinyt tuota pilven poikaa! . . . Luuletko niin?

JULIA

Kyllä, armollinen rouva.

BERTTA

(Nauraen)

Niin, niin . . . Jumala paratkoon, enkö itsekkin luule sitä . . . niin . . . tuo teeskentelemätön välipitämättömyys miellytti minua . . . Hän ei näyttänyt välittävän minusta . . . , aivan kuin ei edes olisi aavistanut, että olin hänen luonansa . . . Pyysin häntä laulamaan ja hän lauloi . . . siinä kaikki . . . Kerran tapasi hän minut kaukana majastansa ja silloin hän ei tuntenut enää minua . . . Se härmitti minua . . . mutta se oli luounollista . . . : sillä minulla ei ollut sillä kerralla paikkakuntalaispukua . . . en ollut enää vuoristolaistytö . . . *(Huoaten)* Oi! luulen, että tunsin silloin tuskaa, etten ollut se . . . mutta häpesin heti heikkouttani.

JULIA

Ja kiiruhditte tulemaan rouva de Beaumontiksi.

BERTTA

Teinkö siinä väärin?

JULIA

Ette, sillä jouduittehan taas heti häitteenne jälke-
keen leskeksi.

BERTTA

(Suuttuen)

Julia!

JULIA

Mitä, jos matkustaisitte nyt takaisin vuoristoon?

BERTTA

Pyh! (Katsoen kelloa) Kummallista, ettei herra de
Nerville tule . . . Muistelen hänen lyöneen vetoa kilpa-
ajotuloksista . . . joissa hän aikoo itsekin ajaa.

JULIA

No, kenties on hän juuri keskellä kisaa . . . eli
ehkä . . . ajatelkaa, jos hän olisi niskansa nujertanut!

BERTTA

Mene tiehesi, Julia!

JULIA

Suokaa anteeksi, armollinen rouva!

BERTTA

Mene, Julia . . . Ja heti, kun näet herra de Ner-
villen vaunut, mene tätini luo ja pyydä häntä laittautu-
maan matkalle . . . Hän seuraa meitä . . . Mene nyt!

JULIA

Kyllä, armollinen rouva. (*Itsekseen mennessään*) Toivoisin hänen kuitenkin niskansa nujertaneen. (*Menee taustaovesta*).

Toinen kohtaus.

BERTTA

Miten tuo houkka säikäytti minua! (*Peilailee käsi-peilissä, jonka ottaa pöydältä ja järjestelee hiuksiaan*). Vapisen vieläkin ajatellessani sitä . . . onneksi ei ole vaaraa . . . Herra de Nerville on taitava ratsastaja . . . Hän on hauskan näköinen ratsun selässä! Luulen, hauskenempi kuin jalkaisin . . . Oi, Jumalani! Jos menisin taiteilijalle vaimoksi . . . mitä sanoisi silloin tätini, mitä setäni? . . . Miten kalpea minä olen! . . . Olen kuin kuuvalo tai kuin vuoristolainen legenda! (*Hyräilee:*)

Oi, Luoja, suo mun tyttösein
jo mulle omaksein!

Tämähän on hullunkurista . . . tuo tuhma laulu saa minut aina kyyneliin . . . ei, minä ajattelen jotain muuta, jotain hauskaa . . . herra de Nervilleä esimerkiksi . . . (*Katsellen kuvaa*) Hän olisi voinut maalauttaa itsensä ratsun selässä . . . hänen ratsunsa on upea eläin . . . (*haukotellen*) Jumalani, miten minulla on ikävä! . . . Mitä tekisin odottaessani? . . . Ompeleisinko . . . ei! (*Heittää katseen pianoon*) Ahaa! katseen uusia nuottia, joita sain. (*Istuutuu pianon ääreen*) No, valkeat ja mustat siskot, puhelkaa nyt kanssanne Lieztsistä tahi Weberistä ja Mozartista! . . . (*Tarkastaen erästä laulukappaletta*) Mikä tämä on? — Ahaa!

„Laulu hyväntahtoiselle naiselle“, säveltänyt Frantz . . .
Frantz! Se on säveltäjä, jonka surullisen elämäkerran
luin siten. Hänen sanotaan olevan hiukan yli parin-
kymmenen, olen kuuullut . . . Niin nuori . . . sellai-
nen nero . . . ja kärsinyt jo niin paljon . . . Tahtoi-
sinpa tutustua häneen. (*Soittaa jonkun drillin*) Kaikissa,
hänen sävellyksissään on jotain niin somaa yksinker-
taisuutta! (*Laulaa säestäen:*)

Armahin Berttani,
Ole mun omani,
Sinua rakastan
Aina hautahan!

Kolmas kohta.

BERTTA JULIA

JULIA

(*Juoksee sisään*)

Armollinen rouva! Armollinen rouva! Jos tietäi-
sitte! . . . Oo, se on hullunkurista!

BERTTA

Mikä sitten?

JULIA

Kun äsken olin vetämässä salin akkunaverhoja
alas, näin miehen, joka seiso i nenä pystyssä ja polki
jalkaa ja sadatteli ja kieriskeli kuin käärme piikki-
pensaassa . . . ja sanoi, lyöden tahtia kepillään: dolce . . .
ralentando . . . silloin . . . hitto vie!

BERTTA

Mitä?

JULIA

Minä purskahdin kohti kurkkua nauramaan, mutta se ei haitannut häntä . . . Hän jatkoi näin: ei hituistakaan musikaalista tunnetta! Ei korvaa enempi kuin harakalla! -

BERTTA

Sanoiko hän niin?

JULIA

Niin, niin hän teki . . . ja paljon muutakin.

BERTTA

Mitä sitten? . . . Tahdon tietää sen.

JULIA

Hän sanoi: kuka on tuo inhoittava ihminen . . . ?

BERTTA

Tuo hävytön! . . . Vai niin . . . minulla ei ole korvaa . . . minulla ei ole hituistakaan musikaalista tunnetta! . . . Mutta enkö ole omissa huoneissani . . . *(Istuutuu pianon ääreen)* Näytän hänelle, että minulla on oikeus täällä tehdä mitä tahansa.

JULIA

Siinä on armollinen rouva oikeassa.

BERTTA

Odota, niin saat kuulla . . . *(Soittaa tahdittomasti ja laulaa väärin)* Katso, vieläkö hän on kadulla. *(Laulaa)*

JULIA

(Menee taustaovesta jättäen sen auki)

BERTTA

No?

JULIA

(Ulkoa)

Hän kuljeksii nyt edestakasin kuin polttaisi maa hänen jalkojensa alla . . . hän näyttää kärsivän ääretömästi.

BERTTA

Hän on raivoissaan . . . se on hyvä! *(Jatkaa soittoa).*

JULIA

(Tulee juosten)

Hän katkasi keppinsä.

BERTTA

(Purskahtaa kaikuaan nauruun, lyöden pianoa niin paljon kuin voi)

Ha, ha, ha! miten hauskaa! *(Samassa heitetään jotain sivuhuoneeseen. Bertta lakkaa soittamasta)* Mitä! Mikä se oli? Kivi, luulen minä! *(Nousee).*

JULIA

(Juoksee pois, palaa heti tuoden paperia ja tutkien sen sisällystä)

Ei, armollinen rouva . . . siinä on 25 penniä.

BERTTA

25 penniä!

(Ääni kadulta)

Maksu soitosta!

BERTTA

25 penniä!

ÄÄNI

Enemmän arvoista se ei ole!

BERTTA

(Suuttuen)

Sellaista hävyttömyyttä! . . . mutta minä en anna perään . . . Soita kanssani, Julia!

JULIA

Mutta, armollinen rouva, minä en osaa.

BERTTA

Ei tee mitään . . . joutu! *(Bertta ja Julia soittavat sekasotkua. Soitetaan. Bertta lakkaa)* Ah! se on herra de Nerville . . . hyvä, että hän vihdoinkin tuli . . . Jollei hän olisi viipynyt, ei tätä kaikkea olisi tapahtunut . . . syy on hänen *(Julialle)* No, eikö kukaan avaa?

JULIA

Kyllä, armollinen rouva . . . Palvelija on eteisessä.

BERTTA

Hyvä on! . . . mene tätini luo . . . mene kiertoportaita.

JULIA

(Menee oikeanpuolisesta ovesta)

Neljäs kohtaus.

BERTTA PALVELIJA FRANTZ

BERTTA

Että naishenkilön pitääkin olla noin kenen tahansa haukuttavana . . . ensi nahjuksen, joka menee hänen akkunansa alitse . . . Niin, sitä on olla leskenä ja asua ensikerroksessa . . . olenkin tuuminut muuttaa täältä ja mennä naimisiin . . . menen heti ja muutan heti. (Peilailee) Kylläpä minä olen punakka! . . . Äsken olin kuin kuvalo . . . ja nyt kuin auringonlasku . . . (Istuutuu pöydän luo).

PALVELIJA

(Tulee taustaovesta)

Armollinen rouva . . . ulkona on . . .

BERTTA

(Innokkaasti)

Käsketään hänet sisään . . . (Itsekseen) Olen ole-vinani nyreissäni herra de Nervillelle . . . voin siten sillä välin rauhoittua. (Ottaa kirjan pöydältä ja on lukevinaan sitä).

PALVELIJA

(Avaa oven Herra Frantzille)

Viides kohtaus.

BERTTA FRANTZ

FRANTZ

(Tulee nopeasti, katselee hetken ympärilleen, menee sitten suoraan pianon luo)

Piano! . . . Siis täällä!

BERTTA

(Kääntyy huudahtaen)

Ah! Vieras! Mitä haette, herrani?

FRANTZ

Anteeksi, rouvani! . . . Soititteko te äsken pianoa?

BERTTA

Ahaa! Te olette kai se, joka sanoi: dolce ralen-danto?

FRANTZ

Kyllä, rouvani!

BERTTA

Ja joka jatkoitte: ei vähääkään musikaalista tunnetta?

FRANTZ

Kyllä, rouvani . . . sillä esityksenne osoitti kokonaan sen puutetta.

BERTTA

Ei korvaa?

FRANTZ

Niin, siksi että lauloitte väärin!

BERTTA

(Antaa hänelle 25 penniä, jotka Julia on pannut pöydälle)

Olette kadottaneet rahanne, herra.

FRANTZ

Anteeksi, rouva . . . suuttumuksen teko . . . ja suoraan sanoen, pahemmin ei ole mahdollista tulkita säveltäjän tarkotusta . . . Sehän oli suoraa vääryyttä . . . Kappaleparka ei voi tulla pahemmin rääkätyksi.

BERTTA

(Soittaa)

FRANTZ

Miten te voitte soittaa sen kuin piirihypyn? . . . Miten te voitte!

BERTTA

(Julialle, joka tulee)

Julia, näytä herralle tulta! (Tekee kumarruksen ja menee vasemmalle).

Kuudes kohtaus,

FRANTZ JULIA

JULIA

(Itsekseen)

Ahaa! se on herra Ralentando!

FRANTZ

(Seisoo neuvotonna)

Ah! *(Panee hatun päähänsä)* Olen kohdannut herttuattaren! . . . No, sitä ei voi auttaa! Nuo ylhäiset naiset luulevat, että kaikki on heille luvallista . . . yksinpä laulaa väärin ja sanoa ylpeästi *(matkien Berttaa)* Julia, näytä herralle tulta!

JULIA

(Menee kynttilä kädessä ovelle)

Minä odotan saadakseni tehdä sen, herra!

FRANTZ

Niin, tee se kunnes . . . Minun olisi kai pitänyt sanoa, että hän soitti ja lauloi kuin enkeli . . . Ajaa minut ovelle sillä tavalla! . . . Minut! . . . Mutta sehän on totta, minähän en sanonut hänelle nimeäni . . . Harmittaa minua kaikissa tapauksissa, sillä jos hän olisi jäänyt, olisin ehken pyytänyt häneltä anteeksi . . . Jos hän tulisi sittenkin takaisin! . . . Ahaa! Päähäni pistää jotakin . . . *(Menee pianon luo, istuu ja lyö jonkun akordin)* Hitto soi, miten epäviireessä tämä on! *(Julialle)* Näytä tulta!

JULIA

Mutta, herra!

FRANTZ

Sinunhan on käsketty näyttää minulle tulta . . . no, näytä sitten ja anna minulle viritysavain!

JULIA

(Antaa sen pöydältä)

Mitä aijotte?

FRANTZ

Virittää pianoa, hitto vie! . . . Se hermostuttaa kenties emäntääsi . . . mutta se ei kuulu minuun. (Nostaa pianon kannen ja antaa Julian kannattaa sitä toisella kädellä).

JULIA

(Itsekseen, nauraen)

Omituinen ihminen!

FRANTZ

(Virittäen)

Eräs etevä säveltäjä kohtasi muutamana päivänä kadulla posetiivin soittajan, joka räökkäsi koneellaan hirmuisesti hänen sävelmiään . . . mutta säveltäjä ei antaanutkaan miehen enää veivata, vaan kiersi veivin irti . . . ja kun minun melkein joka päivä on tästä ohi mentävä, tahdon, jos minun välttämättömästi pitää kuulla musiikkia, että piano ainakin on vireissä.

JULIA

(Itsekseen)

Hän lienee taiteilija eli pianoseppä.

FRANTZ

Kovin virittämättä se ei silti olekaan. (Lyö kovasti akordia ja kuuntelee) Hän ei tule . . . (Nousee) Saan kai lähteä häntä tapaamatta. (Sulkee pianon. Kovaa) Kas niin, nyt se on tehty . . . Hyvästi, tyttöseni . . . Sano emännällesi, että hän on hullu.

JULIA

Niinkö, pitääkö minun?

FRANTZ

Ei . . . se olisi sopimatonta . . . elä sano hänelle kerrassaan mitään . . . Eikö minulla hattua ollutkaan mukana? . . . Kas, sehän on päässäni.

JULIA

(Itsekseen)

Sellainen hassu . . . Aivan varmaan hän on taiteilija!

FRANTZ

Mutta . . . voisit sinä kuitenkin sanoa hänelle. (Katsellen ympärilleen) Aa! Kas minun kuvanveistokseni!

JULIA

Oo! Onko herra kuvanveistäjä?

FRANTZ

Olen vähän kutakin . . . Voit sanoa emännällesi, etten minä tule tänne en hänen nimi- enkä syntymäpäivänään. (Huomaa valokuvan Bertasta) Ahaa, valokuva!

JULIA

Se on rouvan kuva.

FRANTZ

Oh, hänhän on aika soma. — Ja minä, joka en älynnyt sitä . . . Mikä on emäntäsi nimi?

JULIA

Bertta.

FRANTZ

Bertta? . . . Vai niin . . . mutta tulla ulosajetuksi tällä tavalla . . . se on alhaista. (*Ottaa maljakon. Katsellen sitä*) Tämä Sévren posliini on erittäin kunnista, mutta se on äärettömän hentoakin. (*Pudottaa maljakon, joka särkyä*).

JULIA

Voi!

FRANTZ

(*Poimii hämillään palasia*)

Niin, siinä näet . . . mitä minä sanoin . . . se on hentoa kuin lasi. (*Antaa Julialle palaset*) Piilota palaset, niin ei kukaan huomaa maljakon särkyneen. (*Tarkastellen Juliaa*) Tiedäpäs, että sinä olet jokseenkin sievä tyttö, sinä . . .

JULIA

Luuletteko niin?

FRANTZ

Kyllä . . . (*Katsellen häntä edelleen*) Sinähän olet kerrassaan kehittynyt . . . Näytäpä käpälöitäs minulle.

JULIA

(*Ojentaa kätensä*)

Tässä!

FRANTZ

(*Ottaa hänen toisen kätensä*)

Ei niinkään paha . . . ei paha . . . puuttuu siltä jotain.

JULIA

Mitä sitten, jos saan kysyä?

FRANTZ

Vain pikku kuoppia!

JULIA

(Nauraa)

Ha, ha, ha! veitikka! . . . mutta . . . minunhan piti näyttää teille tulta.

FRANZ

(Nousten)

Niin . . . *(Itsekseen, aikoen mennä)* Mutta päätöntähän on mennä matkoihinsa tällä tavalla . . . minä olen tompeli tuon naisen silmissä . . . *(Katsoen oveen, josta Bertta on mennyt)* Onko sitten kerrassaan mahdollonta saada hänet ulos? . . . Huutaisinko: tuli on irti! *(Julialle)* Huuda: tuli on irti!

JULIA

(Pelästyen)

Mitä?

FRANTZ

Mitä? . . . Oh, ei mitään . . . minä tahdoin vain sanoa . . .

JULIA

Mitä sitten?

FRANTZ

Mistä sinä olet kotoisin?

FRANTZ

Oh, todellako? (*Itsekseen*) Täytyy voittaa aikaa!
 (*Kovaa*) Jos olet maalta kotoisin, osannet kai jonkun
 joululaulun!

JULIA

En, en osaa.

FRANTZ

Sitten sinä et ole maalta kotoisin.

JULIA

Anteeksi, kyllä.

FRANTZ

No, sitten kai osaat jonkun toisen . . . Laula
 minulle, niin saat suukon.

JULIA

Oo, herra on kovin antelias . . . mutta minä en
 osaa lauluja . . . Niin, kas, nyt muistan yhden . . .
 mutta se on kovin huono, kuten kaikki maalaislaulut.

FRANTZ

Ei tee mitään . . . Laula vain!

JULIA

(*Laulaa*)

FRANTZ

Mutta sehän on kovin sievä. (*Katsellen vasemmalle*)
 Laula vain. (*Hyräilee Julian kanssa*)

JULIA

(Laulaa)

FRANTZ

Sehän on mainio! Jatka!

JULIA

En osaa enää!

FRANTZ

Se oli liian lyhyt . . . siinä pitäisi olla ainakin kolme värsyä lisää. *(Itsekseen)* Ei, hän ei näy tahtovan tulla . . . No, niinpä en välitä hänestä . . . Toivon kaikki tuollaiset naiset sinne, missä pippuri kasvaa . . . Nyt myöhästyn vielä kaupan päälle. *(Antaa hattunsa Julialle)* Pitele sitä ja näytä tulta . . . Minun pitää vähän siistittyä, minä laulan iltamissa tänään.

JULIA

Iltamissa . . . sinnehän rouvakin menee.

FRANTZ

Hänellä ei tule olemaan hauskaa siellä, sillä siellä on kielletty laulamasta väärin.

JULIA

Oletteko te sitten kovin suuttunut rouvaan?

FRANTZ

Sitä en juuri voi sanoa, olen vain loukkautunut kohtelusta, jonka sain.

JULIA

Mutta miksi pitikin teidän sanoa, ettei hänellä ollut vähääkään musikaalista tunnetta?

FRANTZ

Herra Jumala! Minähän tein siinä hänelle vain ystävällisen teon. Hän kuvitteli laulavansa hyvin, ja minä avasin hänen silmänsä . . . Ei hänen siitä olisi tarvinnut suuttua . . . Sinä mielit näyttää minut ulos, sinä . . . enhän minä sinulle suuttunut ole, en . . . Hän on ylpeä rouva . . . rouva . . .

JULIA

Rouva de Beaumont.

FRANTZ

Pouva de . . . oh, silloin en ihmettele. (*Huomaa Nervillen kuvan*) Ahaa! Taas kuva . . . Onko tämä herra de Beaumont, tämä herra, jolla on niin jäykkä niska?

JULIA

Ei, herra de Beaumont on kuollut.

FRANTZ

(*Katsellen kuvaa*)

Vai niin . . . vai kuollut . . . No, kovin elävältä ei tämäkään herra näytä.

JULIA

Mutta hän elää siltä ja voi oikein hyvin.

FRANTZ

No, jos hän elää, ei hän voikaan muuta kuin voida hyvästi.

JULIA

Kuinka niin?

FRANTZ

Sentähden, että hän on äärettömän tuhman näköinen.

JULIA

Niin, mikään nero hän ei juuri olekaan . . .
Mutta siitä huolimatta aikoo hän naida rouva de Beaumontin.

FRANTZ

Aikooko hän? . . . No, mitä se oikeastaan mi-
nuun kuuluu! Harmillista, kyllä saa se minut sittenkin
surulliseksi. (*Vakavana*) Onko päätetty, että rouva ottaa
hänet?

JULIA

Kyllä, aivan varmaan.

FRANTZ

No, se on hyvä se . . . se opettaa miestä rakas-
tamaan häntä. (*Aikoo sytyttää sikarin Julian kynttilästä*).

JULIA

(*Vetää kynttilän pois*)

Mitä nyt, herrani, aijotteko polttaa täällä?

FRANTZ

Kyllä, miksi en . . . kun emäntäsi menee naimisiin!

JULIA

Senkö takia poltatte?

FRANTZ

Sen takia, että hän lempii toista . . . tuo kiittämätön!

JULIA

Kiittämätön! En ymmärrä teitä.

FRANTZ

Minä en ymmärrä itsekään . . . Anna minulle tulta.

JULIA

Ei, se ei sovi . . . Luuleeko herra . . . täällä salissa . . .

FRANTZ

Minähän menen heti tieheni (*Harmissaan*) Herra de Nerville! . . . Herra de Nerville! (*Muistaen*) Ahaa! Odotas . . . muistelenpa kuulleetni saman nimen ennenkin tänään . . . Niin, nyt muistan . . . Hän on intohimoinen ratsastaja, tuo herra de Nerville . . . Tunti sitten oli hän englantilaisessa kahvilassa.

JULIA

Armollinen rouva odottaa häntä saadakseen hänet seuraansa soittajaisiin,

FRANTZ

Silloin saa hän, kautta sieluni, odottaa kauan aikaa.

JULIA

Kuinka niin?

FRANTZ

(Sytyttäen sikaarinsa)

Kuvittelehan . . .

JULIA

Olenhan sanonut, ett'ette saa polttaa täällä.

FRANTZ

Minähän menen heti. Kuvittelehan, että herra de Nerville seisoi keikariparven keskellä. Kello saattoi olla noin 8 . . . He olivat juuri palanneet kilpa-ajoista, luulen minä . . .

JULIA

Aivan oikein.

FRANTZ

He olivat hyvin kiihtyneitä. Herra de Nerville oli vasta voittanut tuhat markkaa . . .

JULIA

Herra de Sarenilta?

FRANTZ

Niin, se oli hänen nimensä . . . No, herra de Nerville tarjosi hänelle tilaisuuden voittaa vedon takasin

ja tiedtkö, miten? Hän löi vetoa ratsastavansa englantilaisesta kahvilasta seuraavaan majataloon ja takaisin yhteen menoon levähtämättä.

JULIA

Onko mahdollista . . . Ja kun armoliinen rouva odottaa?

FRANTZ

Ennen aamua ei hän voi joutua takaisin. (*Mennen taustalle*) Hyvästi nyt!

JULIA

Aijotteko tällä kertaa aivan täyttä totta lähteä?

FRANTZ

Aivan täyttä totta . . . Tietenkin . . . vaikka ei . . . enhän voi mennä tieheni näin anteeksi saamatta . . .

JULIA

Hyvä Jumala, miten täällä nyt haisee tupakalta!

FRANTZ

Luuletko niin? . . . hyvin ajattelemattomasti, että poltin . . . olen taas pilannut afäärini. (*Hajottaa savua hatullaan*) Kas niin, nyt ei haise enää . . . vai mitä?

JULIA

Kyllä!

FRANTZ

Elä sano, että se olin minä . . . kuuletko? Voit sanoa, että se oli uuni, eli paremmin, että se olit sinä, hammassärkyä lieventääksesi . . . (*Huomaa pöydällä hajuvesipullon*) Ahaa! Odotas . . . (*Heittää hajuvettä ympäri huonetta*).

JULIA

(*On saanut tipan silmäänsä*)

Ai!

FRANTZ

Joutavata . . . sehän on vain hajuvettä . . . Niin, se on tehty . . . Minun täytyy nähdä hänet ja puhua hänelle . . . teen vielä yhden kokeen. (*Soittaa*) Ei sittenkään . . . Kirottu yksipäisyys . . . no, onpa kummallista . . . (*Soittaa ja laulaa kovaa*).

Seitsemäs kohtaous.

EDELLESET BERTTA

BERTTA

Tulee hiljaa vasemmalta kujeekkaasti hymyillen ja kukkaro kädessä, menee pianon luo.

FRANTZ

(*Nousee nopeasti, itseksseen*)

Se onnistui!

BERTTA

(*Ojentaen Frantzille kukkaron*)

Tässä, herrani. Pitäkää hyvänänne!

FRANTZ

(Nauraen)

Tämäkö kukkaro?

BERTTA

Siinä on 25 markkaa, herra.

FRANTZ

25 markkaa. *(Itsekseen)* Ahaa, hän mieli ilveillä kanssani!

BERTTA

Niin paljon annan tavallisesti taiteilijoille, jotka laulavat luonani.

FRANTZ

Ette ole juuri antelias, rouva.

BERTTA

Sanokaa sitten hintanne, herra.

FRANTZ

Tahdon anteeksiantamusta.

BERTTA

*(Kylmästi)*Se hinta on liian korkea. *(Laskee kukkaron pöydälle ja lähtee oikealle).*

FRANTZ

*(Itsekseen)*Hän menee taas tiehensä! *(Kovaa)* Otan vastaan nämä 25 markkaa, rouvani. *(Kirjoittaa pöydältä löytämälleen paperille)* köyhille . . . laulan tänään heidän hyväkseen.

BERTTA

Ah!

FRANTZ

Ja tässä on kuittini. (*Panee paperin pöydälle.*)

BERTTA

(*Vähän hämillään*)

Herra . . .

FRANTZ

Olette kostaneet, rouva . . . ja siinä teitte oikein.

BERTTA

(*Rykii*)

FRANTZ

Ansaitseen vihanne . . . sekä sen moitteen, jonka pieni yskänne minulle tällä hetkellä suo, sillä satuin äsken sytyttämään sikaarin, (*Elävästi*) mutta vakuutan sen olleen hienointa havannaa. (*Kumartaa mennäkseen*) Rouvani . . . (*Itsekseen*) Mikä jääkylmä ilme . . . Pidän enemmän hänen kuvastansa . . . (*Kumarrus*) Rouvani . . . pyydän, uskokaa minua . . . ei, älkää uskoko . . . minä toivon teidän olevan hyvän ja — (*Itsekseen*) Ei, tämä menee päin seiniä . . . (*Kovaa*) Minulla on kunnia olla nöyri palvelijanne . . . (*Menee oikealle ovelle*).

JULIA

Ei, herra, ei sitä tietä.

FRANTZ

*(Bertalle)*Oh, anteeksi! *(Menee vasemmalle).*

JULIA

Ei, nyt te menette armollisen rouvan sänkykamariin.

FRANTZ

Oh! Anteeksi! *(Itsekseen)* Mihin hiiteen se ovi joutui . . . *(Kumartaa ja menee nopeasti taustaovesta, jonka)*

JULIA

(Avaa ja seuraa Frantzia)

Kahdeksas kohtaus.

BERTTA JULIA

BERTTA

No vihdoinkin! Onko ennen moista nähty! *(Purskahtaa nauruun)* Ha, ha, ha, hän kompastui joka huonekaluun! . . . Mutta hän laulaa kaikissa tapauksissa hyvin . . . hänen äänensä on miellyttävä.

JULIA

(Palaa)

BERTTA

Julia!

JULIA

Armollinen rouva?

BERTTA

Mitä oli tuolla herralla sinulle niin huvittavaa sanottavana?

JULIA

(*Nauraen*.)

Hän sanoi minun olevan jokseenkin soman tytön, mutta että käteni eivät olleet täydelliset . . . Muutoin . . . rouva kai ei tiedä . . . herra de Nerville on matkustanut tunti sitten maalle.

BERTTA

Mitä se merkitsee?

JULIA

Erään vedon johhosta, jonka hän on lyönyt herra Sarenilin kanssa.

BERTTA

Sepä kummallista . . . Kun tietää minun odottavan häntä . . . Hän ei juuri häikäile, tuo herra de Nerville . . . Häntä ei voi verrata tuohon kauniiseen tuntemattomaan . . . Sellainen ääni! . . . Hän ei sanonut minulle nimeänsä . . . no, senhän saan nähdä hänen kuitistansa. (*Ottaa paperin pöydältä*) Sellaisia hieroglyfia . . . Hyvä Jumala!

JULIA

Mikä se on, armollinen rouva?

BERTTA

Jules Frantz, säveltäjä.

JULIA

Herra Jules Frantz, hän, joka on tehnyt sävellykset, joista te ensin pidätte?

BERTTA

Niin, juuri hän . . . hänen elämäkertansa on täällä sanomalehdessä . . . Hän on kovaa kokenut mies . . . kymmenvuotiaana joutui hän orvoksi . . . ja kun hän 20 vuotiaana oli nainut nuoren tytön, kuniin kuin enkeli, sattui hän tapaturmaisesti kadottamaan hänet huvimatalla järvellä, ainoastaan kolmi-päiväisen avioliiton jälkeen.

JULIA

Miesparka!

BERTTA

Niin, häntä voi todellakin surkutella . . . mutta minä olen tuntevinani hänen kasvopiirteensä ja hänen äänensä — on kuin olisin kuullut sen ennen.

JULIA

Itamissa ehken . . . hän laulaa niissä tänäänkin . . .

BERTTA

Ei, ei siellä . . . en tiedä, missä . . . mutta outo hän ei minulle ole siitä olen varma . . . (*Ottaa sanomalehden*) Herra Frantz rukka! Miten hän lienee kärsinyt! Kas tässä on artikkeli hänestä . . . (*Lukee*) „Herra Franz, kuuluisa säveltäjämme, joutui eilen sanakiistaan italialaisessa kahvilassa“.

JULIA

Oi!

BERTTA

„Se antoi aihetta kaksintaisteluun, joka tapahtui tänä aamuna . . . Herra Frantz sai vastustajaltansa miekan iskun rintaansa“.

JULIA

(Nauraan)

Onpa hänellä erinomainen rinta, joka aamulla sai miekan iskun ja kuitenkin suo hänen illalla avustaa soittajaisissa.

BERTTA

Mikä lehti tämä onkaan?

JULIA

Tämänpäiväinen . . . Kenties henkilö, joka kirjotti herra Frantzista edelliseen numeroon oli yhtä erehtynyt kuin kaksintaistelusta kirjoittanutkin?

BERTTA

Ja minä, joka jo tunsin itseni liikutetuksi.

JULIA

Armollisesta rouvasta ei siis herra Frantz ole miellyttävä enää?

BERTTA

Miellyttävä! . . . Mitä sillä tarkoitat! . . . Julia, riisu minulta nämä koristeet! *(Ojentaa kätensä Julialle).*

JULIA

Näistä käsistä en luulisi herra Frantzillakaan olevan muistuttamista. (*Vasen ovi avautuu nopeasti ja Frantz näyttäytyy. Bertta ja Julia huudahtavat.*)

Yhdeksäs kohtaus.

EDELLESET FRANTZ

FRANTZ

Anteeksi, rouva . . . mutta näyttää kuin kohtalo ei mielisi päästää minua tästä talosta . . . ja sitä minä en moitikkaan.

BERTTA

Mutta minä moitin!

FRANTZ

Syy ei, totta puhuen, ole minun, rouva . . . Tarkoitukseni oli todellakin paeta talosta, joka on ollut niin onneton minulle . . . mutta sekapäisyydessäni ja kiireessä en tiennyt mihin mennä . . . Kun pääsin eteiseen, erehdyin ovissa ja saavuin ensin kylpyhuoneeseen, sieltä kamariin, sitten suurempaan kamariin, sitten pieneen saliin, ja sitten isoon ja sitten . . . Maksanette kelpo hyyrin näin isosta kerroksesta, rouva?

JULIA

(*Purskahtaa nauruun*)

BERTTA

(*Pidättää nauruaan, mutta ei voi*)

Minä annan teille oppaan, herra.

FRANTZ

(Itsekseen)

Hän tahtoo päästä minusta . . . *(Soittaen)* Rouva, uskalsin äsken huomauttaa teitä laulustanne, joka ei ollut aivan puhdas.

BERTTA

Teillä on erittäin tunteellinen korva, herra.

FRANTZ

Kyllä, rouva . . . ja sydän myös.

BERTTA

Oh!

FRANTZ

Niin, rouva, minulla on herkin sydän maailmassa. *(Bertta hymyilee)* Ahaa, te suvaitsette hymyillä, rouva . . . uskallan toivoa, että suotte minulle anteeksikin.

BERTTA

Kyllä, annan teille anteeksi, mutta vain siksi, että olette taiteilija, herra Frantz. Siis: näkemään! Erotkaamme ystävinä, mutta erotkaamme kaikissa tapauksissa.

FRANTZ

Näinkö pian?

BERTTA

Niin, kello on jo kymmenen.

FRANTZ

Kellonne käyvät edellä, rouva. Katsokaas. (*Ottaa kellonsa*) Minun on vasta puoli viisi!

BERTTA

Lopettakaa pilanne, herra Frantz. Olette taiteilija, lahjakas, tiedän sen, siksi saatte laskea leikkiä ja ilveillä, mutta toivon, ettette käsitä väärin hyvyyttäni.

FRANTZ

(*Hämällään*)

En toki, rouva . . . pyydän, uskokaa minua.

BERTTA

Julia!

JULIA

(*Ottaa kynttilän ja menee taustaovelle*)

FRANTZ

(*Itsekseen*)

Näytä herralle tulta . . . Niin, sen kyllä tunnen!

JULIA

Rouva . . . kuunnelkaas, miten siellä sataa! (*Menee vasemmalle puolen näyttämöä*).

BERTTA

Sataako siellä?

FRANTZ

(*Itsekseen*)

Hyvä! (*Kovaa*) Minä olen vartavasten tilannut sateen täksi ajaksi, rouva, saadakseni syytä jäädä luoksenne vielä muutamiksi minuuteiksi.

BERTTA

Ei, se ei sovi!

FRANTZ

Mutta minä saan niin äärettämän helposti piston rintaani.

BERTTA

Ettekö pelkää ääntännekin?

FRANTZ

Kyllä, rouva!

BERTTA

Saatte vaununi lainaksi.

FRANTZ

Oh, rouva! . . .

BERTTA

(Itsekseen)

Minun syyntä ei ole, jos hän jää. *(Kovaa)* Julia, käske valjastaa.

JULIA

Kyllä, rouva.

BERTTA

Ja heti, ettei herran tarvitse odottaa.

JULIA

Viidessä minuutissa ovat ne valmiit.

FRANTZ

(Hiljaa Julialle)

Kaksi hevosta.

JULIA

Niin.

FRANTZ

(Hiljaa)

Sano, että valjastavat kuusi, niin viipyy kauemmin.

JULIA

(Nauraa, hiljaa Frantzille)

Sanon, että valjastavat oikein hitaasti. *(Itsekseen mennessään)* Saa nähdä, eikö hän lyö lopuksi herra de Nervilleä laudalta. *(Menee taustalta).*

PALVELIJA

(Tuo teetarjottimen, jonka panee pöydälle, menee).

Kymmenes kohtaus.

FRANTZ BERTTA

FRANTZ

(Itsekseen)

Nyt puuttuu vain päästä hänen suosioonsa!

BERTTA

Istukaa, herra Frantz!

FRANTZ

Kiitoksia paljon, rouva. (*Itsekseen*) Nyt ujous hiiteen!

BERTTA

(*Istuutuen*)

Te avustatte tänään laulajaisissa?

FRANTZ

En sitä voisi nyt, rouva!

BERTTA

Miksi ette?

FRANTZ

Laulaisin väärin ajatellessani teitä.

BERTTA

(*Hymyillen*)

Kiitos imartelustanne.

FRANTZ

Oo, sanoin taas tuhmuuden . . . mutta se ei ollut tarkoituksella tehty. (*Itsekseen*) Loistava alkua!

BERTTA

(*Itsekseen*)

Jokseenkin kaino tunnustus! (*Kovaa*) Anteeksi, jos olen utelias . . . mutta olisin halunnut kysyä . . .

FRANTZ

Mitä sitten, rouva?

BERTTA

Oletteko leski?

FRANTZ

Leski . . . minäkö? Parhaimmalla tahdollanikaan en sitä ole, sillä en ole koskaan ollut naimisissakaan, ainoastaan . . .

BERTTA

Ainoastaan?

FRANTZ

Ei mitään . . . anteeksi . . . muisto vain!

BERTTA

Silmissänne kiilluu kyynel. Mutta jutut sanomalehdissä? (*Antaa hänelle sanomalehden.*)

FRANTZ

(*Silmäten sitä*)

Ahaa! Tiedän . . . Tämän on sepittänyt eräs hyvä ystävä, joka on päättänyt hinnalla millä tahansa tehdä minusta kuuluisan ja on ruvennut sentähden kirjoittamaan minusta joka viikko. — Kahdeksan päivää sitten teki hän minusta lesken ja tänään tappoi hän minut, antaakseen minun taas ensi torstaina nousta haudastani.

BERTTA

(*Nousee*)

Entä nuori, enkelin moinen puoliso, jonka menettite venheretkellä kolme päivää häitteenne jälkeen . . .

FRANTZ

Sanomalehtijuttu vain — ei muuta.

BERTTA

(Nolona)

Teillä lienee ollut sitten suuri vaiva tulla kuuluisaksi?

FRANTZ

Kyllä, rouva, voidakseni elää täällä kaupungissa. Nauraisin sille nyt jollei se toisi mieleeni tapausta, jota olen monesti hävennyt. Mutta teitä ei kai huvittane kuulla elämäkertaa.

BERTTA

Kyllä, jos vain haluatte jatkaa.

FRANTZ

(Nauraa)

Sanon jo edeltäkäsini, ettei se juuri runollinen ole.

BERTTA

Ei haittaa.

FRANTZ

Minun pitänee sanoa ensin, etten kerran koko päivänä, jolloin astelin viisitoista virstaa, ollut syönyt muruakaan . . . ja että olin siis nälkäinen kuin susi. Kun olin turhaan odottanut, että joku ohikulkija tarjoisi minulle ruoka-aterian, päätin kääntyä erään kunniallisen porvarin puoleen . . . ainoa toivoni kaupungissa. Hän oli lihava herra, kahden tytön isä, taskussa

kello ja kellonvitjat . . . Tultuani oli pöytä katettu ja suloinen paistien lemu hyväili hajuhermojani. Ihana tuoksu seurasi meitä lihavan herran työhuoneeseen saakka . . . Herra puhui ja puhui, mutta minä en kuullut mitään . . . korvissani suhisi vain . . . mutta äkkiä kuulin suhinan seasta nimen . . . se oli äitini, joka oli kuollut köyhänä ja sukulaisten unohtamana, jotka eivät voineet koskaan suoda anteeksi, että hän oli mennyt naimisiin rakkaudesta . . . Mies kellonvitjoineen moitti äitini menettelyä ja syytti, puhuen ilkeällä nenä-äänellä, äitini häväisseen koko perheen . . . Hän kirosi äitini muistoa . . . minä annoin hänen puhua . . . ja tiedättekö miksi, rouva? Niin, siksi, että toivoin hänen pyytävän minua pöytänsä . . . Sitä kesti viisi minuuttia, kuudentena palasin järkiini, mutta mies kelloineen oli sen sijaan keikahtanut kumolleen . . .

BERTTA

Miksi?

FRANTZ

Korvapuustista, jonka annoin hänelle.

BERTTA

(*Innokkaana*)

Siinä teitte oikein. (*Hilliytyy hämillään*).

FRANTZ

Olen sitten monta kertaa katunut, etten tukkinut hänen suutansa ijäksi . . . Mutta, rouva, anteeksi, että juttuni ovat niin joutavia kuulla.

BERTTA

Joutavia? . . . Päinvastoin . . . Olette kärsineet paljon. Mikään ei ole hauskempaa kuulla. (*Menee pöydän luo ja kaataa teetä*).

FRANTZ

Olette kovin hyvä! (*Katsellen häntä, itsekseen*) Hän on ihastuttava olento! Mikä sulous onkaan hänen jokaisessa liikkeesssä!

BERTTA

Ettekö tahdo voileipää?

FRANTZ

(*Iloisesti*)

Olette liian hyvä!

BERTTA

Ehkä palanen kaakkuakin?

FRANTZ

(*Kieltäen*)

Ei, ei kiitos! (*Hymyilleu*) Nykyään syön päivällisen joka päivä.

BERTTA

(*Hymyillen, itsekseen*)

Poika parka!

FRANTZ

(*Itsekseen*)

Mikä sulava teeskentelemättömyys! Miten varma hän on arvostansa! En uskalla koskaan, kuten äsken, sanoa hänelle, miten kaunis hän on minusta.

BERTTA

Kuppi teetä, olkaa hyvä?

FRANTZ

(Istuutuu, ottaa kumartaen vastaan tarjotun teekupin, itseksseen)

Ja kuitenkin . . . jos en käytä tätä tilaisuutta, ei se kenties enää koskaan tarjoutu minulle . . . Eikä enää nähdä häntä . . . Oh, se olisi mahdotonta!

BERTTA

(Tullen rauhattomaksi)

Sade taitaa lakata, kuten kuuluu . . .

FRANTZ

(Hajamielisenä)

Niin, se on todellakin kiihtynyt!

BERTTA

(Hymyillen)

Näyttää kuin säveltäisitte ajatuksissanne, herra?

FRANTZ

Niin, rouva . . . kyllä . . . minä suunnittelen jotain . . . vaikka en ole vielä selvillä mitä . . . *(Itsekseen)* Sanotaan, että joka ihmisellä on kerran elämässään onnensa ohjat käsissä ja . . .

BERTTA

Kas niin, herra . . . ei kannata enää olla hajamielinen ja surullinen, kun kerran onnettomuuden päivät ovat eletyt.

FRANTZ

Kuka tietää? (*Itsekseen*) Ei, keinot eivät ole keksittäväissä!

BERTTA

Kuka tietää? . . . Mutta olettehan te onnellinen nyt?

FRANTZ

Kyllä, rouva, mutta kuitenkin vähemmän onnellinen kuin moni muu . . . olen esimerkiksi vähemmän onnellinen kuin herra tnolla seinällä. (*Osottaa herra de Nervillen kuvaa*).

BERTTA

(*Kylmästi*)

Haluatteko lisää teetä, herra?

FRANTZ

Kyllä, kiitän. (*Itsekseen*) Kas niin, taas pisti ylhäinen nainen esiin . . . Minun pitää rauhoittaa häntä . . . ! (*Kovaa*) Niin, hän on onnellinen, sillä hänellä lienee ystäviä . . .

BERTTA

Eikö teillä ole sitten ainoatakaan?

FRANTZ

Ei, rouva!

BERTTA

Tahdotteko minut ystäväksenne?

FRANTZ

(Tulisesti)

Ystäväksikö vain?

BERTTA

(Ankarana)

Herra!

FRANTZ

(Nopeasti)

Hiukan kermaa, jos saan.

BERTTA

Miten olette sitten ystävittä, suojelijoitta kohonneet kuuluisaksi . . .

FRANTZ

Kyllä, rouva . . . lauluni opin minä taivaan lintuja kuunnellessa . . . sopusoinnun tohisevilta tuuilta ja veistotaidon ihaillessani käsiä, kuten teidän . . . sanalla sanoen, minä olen tullut taiteilijaksi samoin kuin rakastutaan taiteilijain riveissä.

BERTTA

Miten siellä sitten rakastutaan?

FRANTZ

(Katsellen häntä)

Kuten näette!

BERTTA

Herra!

FRANTZ

(Tulisesti)

Jumalani, miten otsanne on sileä . . . Miten silmäne ovat siniset!

BERTTA

(Nousee)

Tahdotteko, että kutsun Julian tänne, herra?

FRANTZ

(Nousee)

Mitä varten, rouva . . . mitättömän imartelunko takia ehken . . . ? mutta, hyvä Jumala, sanotaanhan sellaista joka päivä Rafaelin madonnillekin, eivätkä ne siltä kutsu Juliaa!

BERTTA

(Nauraa)

Hyvä herra, puhukaa, jos mahdollista, kuten tavalliset ihmiset.

FRANTZ

Niinhän minä teenkin . . . Eikö sitten kukaan tavallinen ihminen ole sanonut teidän olevan ihastuttavan?

BERTTA

(Ojentaa kätensä soittaakseen)

FRANTZ

Armoa, rouva . . .

BERTTA

No, olkoon, mutta valitkaa sananne.

FRANTZ

Puhua kuten tavalliset ihmiset . . . se ei ole, kautta sieluni, helppoa . . . puhuisimmeko politiikasta ehken?

BERTTA

Ei, ei! Setäni, tuomari, ei voi puhua mistään muusta.

FRANTZ

Ehkä viimeisestä saarnasta sitten?

BERTTA

Minä osaan sen ulkoa, tätini on siitä niin paljon puhunut.

FRANTZ

Sitten puhumme uusista aateliskilvistä?

BERTTA

Ei millään muotoa! Joka torstai kuulen luennon siitä veljeltäni, joka ihailee aatelia.

FRANTZ

No, sitten juttelemme hevosista, koirista, pyssyistä.

BERTTA

Jumala varjelkoon! Herra de Nerville . . . (*Pyhäntyy hämillään*).

FRANTZ

Herra de Nerville ei puhu kanssanne koskaan muusta . . . Niin, sen uskonkin . . . No, se lienee hyvin hauskaa?

BERTTA

(Hieman suuttuneena)

Pyydän . . .

FRANTZ

Eikö totta, rouva . . . herra de Nerville on teistä äärettömän kuiva henkilö?

BERTTA

Herra . . .

FRANTZ

Oh, tunnustakaa pois . . . minustakin hän on ikävystyttävä, vaikk'en tunnekaan häntä.

BERTTA

Vielä kerran pyydän . . .

FRANTZ

Anteeksi, mutta minun täytyy puhua! . . . Ajattellessani, että te, joka olette niin hyvä, niin kaunis, sanalla sanoen niin taiteellinen . . . että te menette hevoshuujarille . . . anteeksi! kentaurille, aijoin sanoa. Te hänen puolisoksensa! Ei, se on mahdotonta!

BERTTA

Oletteko järjeltänne, herra?

FRANTZ

Mutta, rouva . . . ettekö te tiedä, että te herra de Nervillen puolisona saatte lähtyä luurangoksi . . . herra de Nerville ei ole ranskalainen . . . ei, hän on englantilainen kiireestä kantapäähän . . . Kun hän kosii teitä, kosii hän engelskaksi . . . Hän syöttää teille aamusta iltaan härähäntälientä ja luumuputinkia konjakkikastikkeen kanssa . . . Hän viettää elämänsä tallissa ratsuhevosten ja vinttikoirain^{en}keralla . . . Silmäinne edessä on alati laihoja jockeita, joita hän laihduttaa saadakseen heität kevyiksi kiipa-ajoihin . . . Hän lahjottaa teille täysiverisen ratsun, joka kykenee hyppäämään kuusimetrisen ojan ylitse . . . ja hän ampuu kuulan kalloonsa päivänä, jolloin hänen Neljynsä tulee kilpa-ajoissa puolipituuttaan myöhemmin perille.

BERTTA

(Nauraa)

Olette niin kummallinen herra, etten voi tahtomattankaan muuta kuin nauraa teille.

FRANTZ

Te nauraa? . . . Ja minun sitä vastoin pitää itkeä tuntiessani sydämeni niin surulliseksi.

BERTTA

(Kylmästi)

Ettekö tahtoisi laulaa minulle jonkun romansseis tanne, herra?

FRANTZ

Kyllä, rouva . . . minä laulan. (Itsekseen) Onnistun siten ehkä paremmin. (Laulaa).

Armahin Berttani,
 Ole mun omani!
 Sinua rakastan,
 Aina hautahan!

BERTTA
 (*Liikutettuna*)

Teette väärin laulaessanne noin.

FRANTZ

Tehän pyysitte minua laulamaan.

BERTTA

Minä kiellän sen nyt . . . Sanat ovat rumia, in-
 hoittavia ja sävel on kauhea.

FRANTZ
 (*Ujona*)

Se on oma sävellykseni.

BERTTA

Menkää, minä pyydän!

FRANTZ

Armoa, rouva . . . Olen loukannut teitä . .
 minä kadun, mutta minä rakastan teitä!

BERTTA
 (*Ankarana*)

Herra Frantz! . . .

FRANTZ

Ei . . . ei . . . minä en kadu . . .

BERTTA

Tarpeeksi!

FRANTZ

Tahdotteko, että laulan vielä?

BERTTA

(Vilkkaasti)

Ei!

FRANTZ

Toinen värssy?

BERTTA

(Liikutettuna)

En tahdo kuulla!

FRANTZ

Jos ette pidä siitä, en laula enää kolmatta. *(Laulaa)*

Syksy on ulkona,
 Myrsky on rinnassa,
 Ystävä kaukana,
 Häntä kaihoan!

BERTTA

(Liikutettuna, pyyhkii silmiään)

FRANTZ

(Puhuen)

Bertta!

BERTTA

Ette saa kutsua minua tuolla nimellä — ette koskaan enää! Menkää . . . kuuletteko! . . . Minä en ole enää vapaa . . . Minä olen kihloissa.

FRANTZ

Purkakaa kihlauksenne.

BERTTA

Frantz! . . . Unohtakaa tämä ilta . . . Unohtakaa minut . . .

FRANTZ

Unohtaa teidät! . . . Ei, sitä en enää voi . . . sillä kuta enempi katselen, kuuntelen teitä, sitä paremmin olen selvillä tunteistani, joista äsken puhuin . . . Te tuotte taas mieleeni ihanan muiston, jonka kauan sitten sain . . . Vartalo, ääni ovat hänen . . . ja kuitenkin näen vain teidät.

BERTTA

(Vasten tahtoaan liikutettuna)

Mistä muistonne on?

FRANTZ

Vuoristosta!

BERTTA

Vuoristosta?

FRANTZ

Niin . . . se on totta . . . en ole sitä kertonut teille . . . Minähän aloinkin elämäkertani lapsesta . . . rouva, olen pienestä vuoristokyläpahasesta paimen poika.

BERTTA

(Itsekseen)

Hyvä Jumala!

FRANTZ

Eräänä iltana kun seisoin tavallisuuden mukaan katsellen pilviä ja laulaen . . . toi lauluni luokseni nuoren naisen puettuna rikkaaksi morsiameksi . . . Hän oli eksynyt ja pyysi minulta kattoa päänsä päälle yöksi . . . soin hänelle majani ja valvoin itse oven edessä, sillä en enää koskaan tahtonut katsoa ketään naista silmiin.

BERTTA

Miksi ette?

FRANTZ

Siksi, että olin kerran rakastanut, mutta eräänä päivänä oli morsiameni paennut ylhäisen herran kanssa, joka teki hänestä sittemmin tanssijattaren . . . Vuoris-
tossa kutsuimme häntä Annaksi, tanssijattarena kutsui hän itseään Anneteksi.

BERTTA

(Kasvavalla kiihkolla)

Entä nainen, joka oli tuvassanne yötä?

FRANTZ

Niin, hän pakeni myös . . . Mutta minulla on jäljellä esine, jonka hän unohti tupaani.

BERTTA

Mikä se oli?

FRANTZ

Tämä pieni korvarengas. (*Näyttää sitä*).

BERTTA

(*Itsekseen*)

Se on hän!

FRANTZ

(*Iloisena*)

Olen säilyttänyt sitä aina . . . vaikka tulinkin vuoristosta jalkaisin ja kerjäten leipääni . . . muun te tiedätte, rouva . . . Ahkeruudella ja uutteruudella opin viitenä vuotena sen minkä nyt osaan, ja olen nyt kuuluisa säveltäjä, rouva, joka ansaitseen 20,000 vuodessa, mutta, suoraan sanoen, koskaan en ole tahtonut julkaista vuoristolaispaimenpojan laulua. (*Laulaa*).

Kaikk' ilot, jotka täällä saan

Ne murheell' maksetaan!

Jos paljon saat, niin muista ain,

Ett velkaa on se vain!

Pyyhkiä kyyneleen) Anteeksi, että itken. Se on hassua, eikö totta?

BERTTA

(*Pyyhkiä kyyneleitään*)

FRANTZ

(*Huomaa sen*)

Mutta tähän itkette, rouva . . . mikä teidän on?

BERTTA

Minun? Ei mikään! (*Vaivalla*) Hyvästi!

FRANTZ

Rouva!

BERTTA

(Liikutettuna)

Hyvästi, Frantz! *(Aikoo mennä huoneeseensa, mutta tapaa Julian, joka tulee nopeasti).*

Yhdestoista kohtaus.

EDELLESET JULIA

JULIA

(Kaksi kirjettä kädessä)

Rouva! Herra de Nervillen palvelija jätti kirjeen teille. Odotin, että olisin kahdenkesken sen saanut antaa, mutta samassa palasi hän ja säikähtyneenä selitti tehneensä erehdyksen. Kirje ei ollutkaan teille, vaan eräälle toiselle. Annanko sen hänelle takaisin. *(Antaa hänelle toisen kirjeen).*

BERTTA

(Katsoen osotetta)

Oh!

FRANTZ

Mikä nyt on, rouva? *(Lukee osotteen)* Tanssijattarelle, neiti Annetelle . . . *(Hämmästyen)* Annetelle . . . Siis hän; tuo herra oli siis se, joka . . .

JULIA

(Itsekseen iloisena)

Hyvä on! *(Kovaa)* Tässä on toinen rouvalle tuleva kirje . . . Palvelija sanoi herra Nervillen ilmoittavan

rouvalle kirjeessänsä pudonneensa satulasta, mutta että se ei ole . . . asianlaita on, että hän illalla juhlii neiti Annetten luona.

BERTTA

Hyvä! (*Antaan kirjeen Julialle*) Annettakoon Annette neidille omansa. (*Repii toisen kirjeen*) Nyt olen vapaa! . . .

JULIA

(*Itsekseen*)

Herra Nerville sai siis lähtöpassin. (*Frantzille*) Minä lahjoin palvelijan ja vaihdoin kirjeet.

FRANTZ

Kiitos!

JULIA

(*Juoksee pois*)

Kahdestoista kohtaus.

FRANTZ BERTTA

BERTTA

(*Iloisena*)

Rouva, te olette nyt rikkoneet välinne herra de Nervillen kanssa?

BERTTA

Niin olen.

FRANTZ

No . . . siis . . . ?

BERTTA

(Liikutettuna)

Silloin saatte laulaa lopun paimenpojan laulus-
tanne. *(laulaa)*

Oi armahain, kun sinut sain,

Niin olin onnessain!

Jos minun vain hän aina ois,

Mun onneni hän lois!

FRANTZ

(Ihmetellen)

Mitä? Te tunnette . . . olkaa armelias, rouva,
ja sanokaa . . . nuori, rikas morsian vuoristossa . . . ?

BERTTA

(Antaa hänelle korvarenkaan parin, jonka ottaa maljakosta)

Tässä on sen pari!

FRANTZ

(Tuskallisesti)

Ah! Te olitte siis . . . Armas Bertta! *(Peittää
suudelmilla hänen kätensä. Julian ääni kuuluu).*

BERTTA

Julia! *(Rientää pianon luo ja soittaa reippaan polkan).*

FRANTZ

(Lyö tahtia viuhkallaan jonka kiireessään ottaa)

JULIA

(Tulee)

Kolmastoista kohtaus.

EDELLESET JULIA

FRANTZ

Dolce! Con espressione! Hyvä . . . nyt animato!
(Itsekseen) Palkka on annettu ihmiselle tunteiden sa-
 laamiseksi.

JULIA

Vaunut odottavat!

BERTTA

Hyvä on. *(Nousten)* Hyvästi, Frantz!

FRANTZ

(Kumartaa)

Jos todellakin haluatte minut soitonopettajaksi,
 saan kai kunnian tulla taas aamulla!

BERTTA

(Hämällään)

Tervetuloa!

FRANTZ

Voidaksenne nopeasti edistyä, rouvani, on välttä-
 mätöntä soittaa joka päivä.

BERTTA

(Hymyillen)

Kuten tahdotte.

FRANTZ

Ja ainakin pari, kolme tuntia kerrallaan.

BERTTA

(*Hymyillen*)

Kyllä!

FRANTZ

Niin. (*kumartaa*) Rouva . . . olen pahoillani ollessani pakoitettu jättämään teidät näin pian . . . Minua odotetaan laulajaisiin.

BERTTA

Julia!

FRANTZ

(*Puoliääneen, hymyillen*)

Näytä herralle tulta.

BERTTA

(*Hymyilee*)

FRANTZ

(*Menee taustaovesta*)

JULIA

(*Seuraa Frantzia*)

BERTTA

(*Seisoo hetken ajatuksissaan, menee sitten pianon luo, istuu*)

Te mustat ja valkeat sisareni, äsken tahdoin puhella kanssanne Litzistä ja te puhuittekin minulle rakkaudesta. (*Soittaa laulaen*).

Oi armahin, kun sinut sain,
Niin olin onnessain!

(Yhdessä Frantzin kanssa, jonka ääni vähitellen hiljenee)

Oi luonaan suo mun olla ain,
Sen kalliin armahain!

ESIRIPPU.

	Hinta
N:o 1. <i>Payard</i> . Ei savua ilman tulta Suomentanut <i>O. J</i>	—: 75.
N:o 2. <i>Hemmo Kallio</i> . Pärttylin yö	1: 50.
N:o 3. <i>Vihtori Lähde</i> . Kohtaus kunta- kokouksessa	1: —.
N:o 4. Tyhmä Jussi . <i>Mukaelma rans- kankielestä</i>	1: —.
N:o 5. <i>Wolfgang Gyalui</i> . Kuherrusajan kuluttua	—: 75.
N:o 6. <i>Edouard Pailleron</i> . Kipinä	1: —.
N:o 7. <i>Georg Richard Kruse</i> . Sydämet- tömät	1: —.
N:o 8. <i>Demetrius Schrutz</i> . Sähkörak- kautta	—: 75.
N:o 9. <i>Ludvig Fulda</i> . Neiti leski	1: —.
N:o 10. <i>Leopold Adler</i> . Kolme sanaa vaan	1: —.
N:o 11. <i>Paul Perron</i> . Minä ja anoppini	1: —.
N:o 12. <i>Felix Hornborg</i> . Virkistysmatka	1: 75.
N:o 13. <i>Felix Hornborg</i> . Perintö	—: 75.
N:o 14. <i>Felix Hornborg</i> . Julian suudelma	—: 75.
N:o 15. <i>E. Huhtinen</i> . Tukkikauppa	1: 50.
N:o 16. <i>Emil Perttilä</i> . Suutarin mökillä	—: 75.
N:o 17. <i>Kaarle Halme</i> . Seikkailu jalka- matkalla	1. 50.
N:o 18. <i>Hemmo Kallio</i> . Seitsemän vel- jestä	2: —.
N:o 19. <i>Barriere</i> . Taistelu ja voitto	1: —.
N:o 20. <i>Kaarle Halme</i> . Opas seuranäyt- telijöille ja seuranäytelmien toimeen- panijoille	1: 25.

Yrjö Weilin.

Hinta 1: —